

**ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА 2020. ГОДИНУ**

САРАЈЕВО, ФЕБРУАР 2021. ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

УВОДНА РИЈЕЧ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ.....	1
АКТИВНОСТИ КАНЦЕЛАРИЈЕ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ.....	3
Одјељак А. Поступање по притужбама	3
1. Притужбе које се односе на неправилности у процесу одабира кандидата за одлазак у мисије мира	6
2. Притужбе које се односе на остваривање права за обављање дужности вишег формацијског мјеста у односу на лични чин	7
3. Притужбе које се односе на спровођење дисциплинских поступака у Оружаним снагама БиХ	9
4. Појединачни специфични случајеви.....	9
Одјељак Б. Pružanje правне помоћи.....	10
Одјељак Ц. Најављене и ненајављене посјете јединицама и командама Оружаних снага БиХ.....	10
1. Најављена посјета Центру за основну обуку Оружаних снага БиХ у Пазарићу	11
2. Најављена посјета Команди 4. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ у Чапљини.....	12
12. МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА ОМБУДСМЕНА ЗА ОРУЖАНЕ СНАГЕ.....	13
ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ВОЈНИ ПОВЈЕРЕНИК РЕАЛИЗОВАО У 2020. ГОДИНИ.....	14

ПОГЛАВЉЕ I.

УВОДНА РИЈЕЧ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ

У складу са чланом 5. став (1) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09), парламентарни војни повјереник Босне и Херцеговине (у даљем тексту: војни повјереник) подноси Парламентарној скупштини БиХ Извјештај о раду парламентарног војног повјереника БиХ за 2020. годину.

Сходно члану 1. став (2) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ, позиција војног повјереника установљена је с циљем јачања владавине права, заштите људских права и слобода професионалних војних лица и кадета у Оружаним снагама БиХ и Министарству одбране БиХ, како је то гарантовано Уставом БиХ и међународним споразумима у његовом додатку. Војни повјереник независно је тијело Парламентарне скупштине БиХ с надлежношћу за: а) истраживање специфичних питања по упутству Парламентарне скупштине БиХ и Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ. Упутства се могу издати само ако се питање не разматра у оквиру дјеловања Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ, а војни повјереник може и сам затражити да Заједничка комисија за одбрану и безбједност БиХ изда упутства за истраживање специфичних питања; б) предузимање активности на основу сопствене процјене када у вршењу својих надлежности добије информације од чланова Парламентарне скупштине БиХ, или разматрањем притужби војних лица и кадета, те на било који други начин уочи околности које упућују на кршење људских права и слобода војних лица и кадета.

Правни оквир дјеловања војног повјереника дефинисан је чланом 1. став (3) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09), у којем је наведено:

“На сва питања организације и управљања те друга питања значајна за рад војног повјереника чија је позиција успостављена овим законом и односа према правним и физичким лицима, у мјери у којој нису прописана овим законом, примјењују се Закон о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине и Закон о управи.”

Сходно цитираној одредби, правни оквир дјеловања војног повјереника чине: Закон о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09), Закон о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 и 6/13), Закон о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09), те Пословник о раду парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 8/10).

Полазећи од става израженог у Препоруци Парламентарне скупштине Савјета Европе, број 1742/2006 (Људска права припадника Оружаних снага, чл. 2. и 4.) да су „...припадници оружаних снага грађани у униформи који морају уживати иста основна права, укључујући она у Европској конвенцији о људским правима и ревидираној Европској социјалној повељи, и исту заштиту својих права и достојанства као сваки други грађанин у границама

нужности војне службе“, војни повјереник је, дјелујући кроз притужбе професионалних војних лица и на основу посјета командама и јединицама Оружаних снага БиХ, настојао да утиче на Министарство одбране БиХ и надлежне у систему Оружаних снага БиХ да приступе отклањању уочених кршења људских права.

Током извјештајног периода Канцеларија војног повјереника имала је професионалну сарадњу са Министарством одбране БиХ, Заједничким штабом Оружаних снага БиХ (у даљем тексту: Заједнички штаб ОСБиХ) и Генералним инспекторатом Министарства одбране БиХ (у даљем тексту: Генерални инспекторат). Такође, треба поменути и добру сарадњу са Институцијом омбудсмена за људска права БиХ која се остварује размјеном предмета сходно надлежности једне и друге институције за њихово рјешавање, а с циљем унапређења квалитета заштите људских права и слобода.

Такође, током овог извјештајног периода није изостала подршка ни Женевског центра за управљање безбједносним сектором (DCAF). С циљем јачања капацитета Канцеларије војног повјереника, као и због неусвајања систематизације за институцију војног повјереника, DCAF сноси трошкове рада стручног сарадника (Меморандум о разумијевању од 01. 03. 2020. до 28. 02. 2021).

У овом извјештају о раду најприје ће бити приказано стање људских права припадника Оружаних снага БиХ уз навођење кључних области које су биле предмет притужби, као и статистичког прегледа притужби. У овом дијелу биће дат и преглед основних препорука, закључака, ставова, запажања и иницијатива за побољшање стања људских права, а које је војни повјереник издао Министарству одбране БиХ и Заједничком штабу Оружаних снага БиХ. Потом ће бити описани услови живота и рада у касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ, засновани на подацима добијеним током обављених најављених и ненајављених посјета јединицама и командама Оружаних снага БиХ. На крају, истакнут је преглед осталих активности Канцеларије војног повјереника реализованих током 2020. године.

Посебан сегмент рада војног повјереника у овом извјештајном периоду био је праћење епидемиолошких мјера које су спровођене на локацијам Оружаних снага БиХ с циљем заштите здравља професионалних војних лица у околностима пандемије COVID-19.

Од доношења Одлуке Савјета министара БиХ о проглашењу настанка стања природне или друге несреће на територији Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број: 18/20) Министарство одбране БиХ и Оружане снаге БиХ предузеле су све потребне епидемиолошке мјере како би зараза међу професионалним војним лицима свела на најмању могућу мјеру. Посебно су свој допринос дали медицински и санитетски тимови у оквиру команди и јединица, а свакако је значајно било и отварање три опремљене амбуланте у оквиру Оружаних снага БиХ.

Током обука кадета, припрема јединица за одлазака у мировне мисије, те дочека јединица из мисија, спровођене су посебне мјере и тестирања с циљем заштите живота и здравља професионалних војних лица.

Међутим, с обзиром на начин организације и рада Оружаних снага БиХ, упркос предузетим епидемиолошким мјерама, током извјештајног периода заражено је 762 лица, док је најалост од посљедица заразе COVID-19 преминуло 9 припадника Оружаних снага БиХ. Од укупног броја заражених, већина је била у контакту са вирусом у породичном окружењу, док је трансмисија међу припадницима Оружаних снага БиХ на локацијама на којима су распоређени била минимална.

ПОГЛАВЉЕ II.

АКТИВНОСТИ КАНЦЕЛАРИЈЕ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Одјељак А. Поступање по притужбама

У контексту спровођења парламентарне контроле рада и других питања у области заштите људских права и слобода везаних за војна лица и кадете у Оружаним снагама БиХ и Министарству одбране БиХ, свако професионално војно лице или кадет у Оружаним снагама БиХ има право да непосредно контактира са војним повјереником, те да поднесе притужбу. У извјештајном периоду највећи број поступака и истрага отворен је на основу притужби професионалних војних лица (у даљем тексту: ПВЛ). Осим поступања по притужбама, војни повјереник овлашћен је да поступа по службеној дужности када у спровођењу својих надлежности добије информације или уочи околности које упућују на кршење људских права и слобода професионалних војних лица и кадета.

Анализом предмета запримљених у Канцеларији војног повјереника може се констатовати да је највећи број поступака и истрага у 2020. години отворен на основу притужби професионалних војних лица. Тако су у Канцеларији војног повјереника евидентирана укупно 102 предмета, од којих су **73 поступка вођена по притужбама, а 29 поступака по захтјевима за пружање правне помоћи.**

Преглед поступака вођених у Канцеларији војног повјереника током 2020. године дат је у Табели број 1.

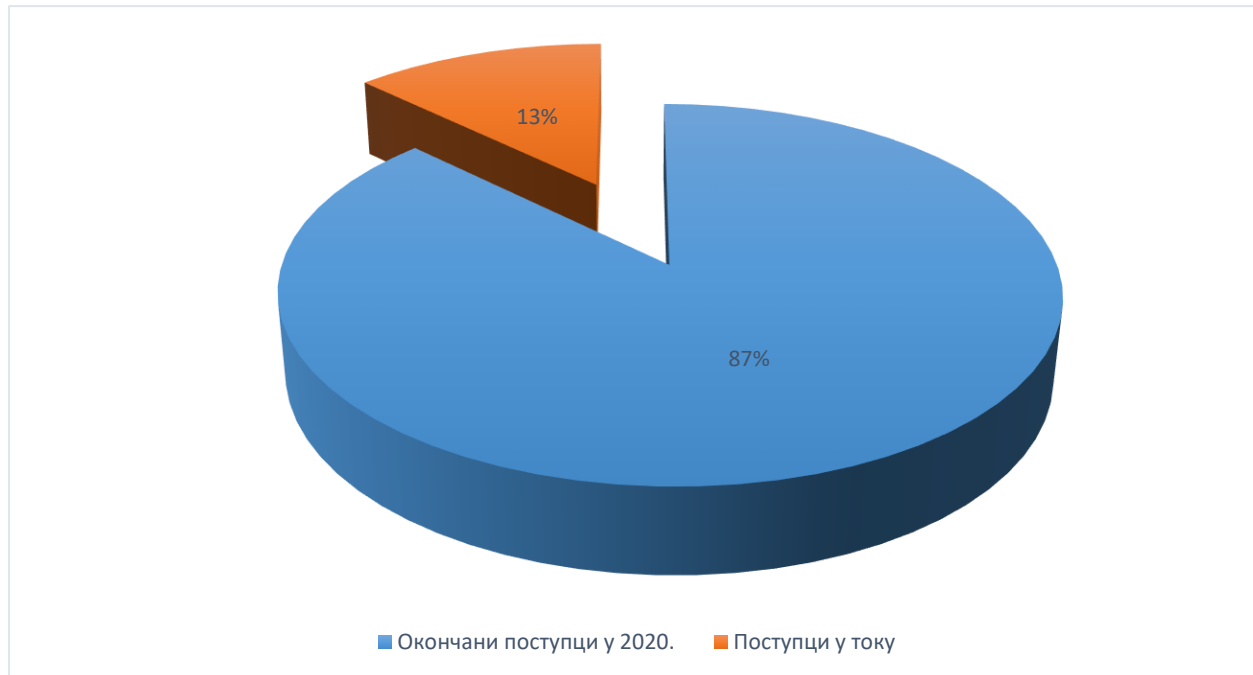
Табела 1. Преглед поступака вођених у Канцеларији војног повјереника током 2020. године

У извјештајном периоду поступци по притужбама окончани су у 63 предмета, по захтјевима за пружање правне помоћи окончано је 26 поступака. Преглед окончаних поступака по областима дајемо у Табели број 2.

Табела 2. Преглед окончаних поступака у 2020. години

Дакле, од укупно 102 покренута поступка у Канцеларији војног повјереника у току 2020. године, њих 89 је окончано, док се у 13 предмета поступак и даље води, како је то приказано у Табели број 3.

Табела 3. Укупан број вођених и окончаних поступака у 2020. години

Од укупног броја предмета по којима је војни повјереник поступао током 2020. године, 62 предмета је ријешено у корист подносилаца притужби, што је процентуално приказано у Табели број 4.

Предмети ријешени у корист подносилаца притужби	
Укупан број предмета који су ријешени у 2020. години	89
Предмети ријешени у корист ПВЛ	62 (69,6%)

Табела 4. Предмети ријешени у корист подносилаца притужби

Узимајући у обзир податке представљене у Табели број 4, војни повјереник изражава забринутост због основаности притужби професионалних војних лица.

Током 2020. године највећи број поступака у Канцеларији војног повјереника БиХ вођен је у сљедећим областима:

- 1. Притужбе које се односе на неправилности у процесу одабира кандидата за одлазак у мисије мира;**
- 2. Притужбе које се односе на остваривање права за обављање дужности вишег формацијског мјеста у односу на лични чин;**
- 3. Притужбе које се односе на спровођење дисциплинских поступака у Оружаним снагама БиХ;**
- 4. Појединачни специфични случајеви.**

- 1. Притужбе које се односе на неправилности у процесу одабира кандидата за одлазак у мисије мира**

Током 2020. године војни повјереник запримио је више притужби професионалних војних лица због наводних неправилности при одабиру кандидата за одлазак у операције подршке миру у ИР Авганистан.

У наставку дајемо преглед огледних предмета за ову област.

Војном повјеренику обратио се И.Ф. чија се притужба односи на наводне неправилности при одабиру кандидата за одлазак у операцију подршке миру ВНCON-RSM-MP-007 у Авганистану, у Батаљону војне полиције, Бригада тактичке подршке ОСБиХ.

О предметном случају Генерални инспекторат је 05. 10. 2020. године војном повјеренику доставио извјештај број: ИГАР 05-03-32-1-195-14/20 у којем се наводи да је притужба И.Ф. основана. Такође је наведено да је Препорука по основаности притужбе војника И.Ф. од Генералног инспектората упућена Комисији за одабир кандидата актом број: ИГАР 05-03-32-1-195-23/20 од 02. 10. 2020. године.

Војни повјереник је актом број: УП1/05/3-37-3-80/20 од 06. 10. 2020. године тражио од Комисије да достави информацију о томе да ли је и на који начин поступила у складу са Препоруком Генералног инспектората Министарства одбране БиХ. Министарство одбране БиХ је 06. 11. 2020. године војном повјеренику доставило акт број: 10-50-86-43/20 у којем се наводи: „Након извршене анализе Комисија је актом број: 10-03-10-1908-1-83/19 од 20. 10. 2020. године предложила да се са листе основних кандидата за учешће у ВНCON-RSM-MP-007 уклони В.А., а да се умјесто њега на листу уврсти И.Ф. Министарство одбране БиХ је прихватило овај приједлог и донијело наредбу о измјени Наредбе о избору припадника ОСБиХ за упућивање у операцију подршке миру „Одлучна подршка“ у ИР Авганистан, 7. континента војне полиције ОСБиХ ВНCON-RSM-MP-007 број: 10-03-10-1189-9/20 од 28. 10. 2020. године.“

Војни повјереник је 10. 11. 2020. године донио Одлуку о обустављању поступка у наведеном предмету, јер је утврђено да је Министарство одбране БиХ, на захтјев и због дјеловања војног повјереника, отклонило неправилности наведене у притужби.

Војном повјеренику обратило се професионално војно лице Д.О. подносећи притужбу која се односи на непрописно поступање предсједника поткомисије за ОПМ РСМ-012 Т.М. и члана комисије Ф.Ј., који су наведеном војном лицу наводно приликом интервјуа након друге фазе обуке додијелили број бодова искључиво с циљем дисквалификације из даљег процеса обуке.

Војни повјереник и Генерални инспекторат су спроводећи истрагу утврдили постојање неправилности у овом и другим случајевима при одабиру кандидата за наведену операцију подршке миру, а Генерални инспекторат МОБиХ је издао Препоруке Заједничком штабу ОСБиХ и Министарству одбране БиХ усмјерене на њихово отклањање.

Војни повјереник је тражио од Министарства одбране БиХ и Заједничког штаба ОСБиХ достављање информације о предузетим активностима и мјерама, по питању препорука Генералног инспектората МОБиХ наведених у Извјештају ИГАР 05-03-32-1-145-16/20. Министарство одбране БиХ је војном повјеренику 03. 07. 2020. године доставило наредбу Заједничког штаба број: 16-05-03-8-1807-23/19 упућену Оперативној команди ОСБиХ у којој се, између осталог, наводи како се мора осигурати унификација Пословника поткомисије и с обзиром на то да су утврђене појаве произвољног оцјењивања кандидата на интервјуима, оцјене које се дају на интервјуу морају бити у корелацији са оцјенама које је кандидат добио по другим елементима за рангирање, осим у посебним случајевима који морају бити писмено образложени у записнику о засједању поткомисије. У истом акту наређено је да се против одговорних лица за неправилности при одабиру кандидата за одлазак у мисију спроведу дисциплински поступци, а војни повјереник ће над њиховим спровођењем вршити надзор.

Упркос слању дописа и ургенција у којима тражи изјашњење о спроведеним дисциплинским поступцима против лица одговорних за наведене неправилности, војни повјереник до писања овог извјештаја није добио наведену информацију.¹

2. Притужбе које се односе на остваривање права за обављање дужности вишег формацијског мјеста у односу на лични чин

У овим притужбама уочена је проблематика која се односи на непостојање наредбе министра одбране или начелника Заједничког штаба Оружаних снага БиХ о вршиоцима дужности и то на вишим формацијским мјестима у односу на њихова формацијска мјеста на која су распоређени.

¹ Војни повјереник је од Заједничког штаба ОСБиХ добио информацију у којој се наводи да још нису у могућности да предузму мјере због епидемиолошке ситуације.

Због непоштовања прописаних процедура које су услов за примјену члана 64. Закона о служби у Оружаним снагама БиХ, подносиоци притужби трпе штету у погледу остваривања два круцијална права, и то:

- а) материјалних права у складу са пословима формацијског мјеста које професионално војно лице обавља, као и
- б) нерачунања времена спроведеног у чину на мјесту вршиоца дужности у случају када је постављен на формацијско мјесто које је вишег чина од личног, а што је важно за процес напредовања у професионалној војној служби.

Спровodeћи истрагу по предметима из ове области, војни повјереник је дошао до сљедећих закључака:

- а) Неоспорно је утврђено да су подносиоци притужби "стварно обављали дужности, послове и радне задатке другог радног мјеста". Докази овој тврдњи су акти Генералног инспектората или матичних јединица наведених лица који су војном повјеренику достављени у сврху спровођења истраге о наведеним случајевима, а у којима се наводи да су наведени заиста обављали дужности, послове и радне задатке формацијских мјеста чина вишег у односи на њихов лични чин. Одређивање вршиоца дужности умјесто професионалног војног лица које је привремено спријечено да обавља дужност регулисано је чл. 64.² и 138.³ Закона о служби у Оружаним снагама БиХ.
- б) Процедурална грешка која се огледа у непостојању наредбе о постављењу на дужност не смије бити препрека лицима која су заиста обављала одређену дужност за остваривање права која произлазе из таквог фактичког стања, посебно ако узмемо у обзир члан 17. Закона о служби у Оружаним снагама БиХ према којем су професионална војна лица дужна да извршавају наређења надлежних старјешина која су у вези са службом, осим наређења која имају обиљежја кривичног дјела.
- ц) Војни повјереник нема информацију је ли покренуто питање дисциплинске одговорности лица одговорних за процедуралне грешке при постављењу професионалних војних лица за вршиоце дужности.

² Члан 64. (Плата вршиоца дужности)

- (1) "Вршиоцу дужности припадају плата и друга примања према формацијском мјесту на које је постављен.

Права из става (1) овог члана имају и професионална војна лица која обављају дужност, односно замјењују одсутно војно лице, ако обављање дужности, односно замјењивање траје више од 30 дана непрекидно."

³ Члан 138. (Вршилац дужности)

- (1) Умјесто ПВЛ који је привремено спријечен да врши дужност одређује се вршилац дужности.
- (2) Вршилац дужности може се одредити и на упражњено формацијско мјесто.
- (3) Вршење дужности може трајати најдуже годину дана од дана ступања на дужност.
- (4) Вршилац дужности може се одредити за формацијско мјесто истог, непосредно вишег чина, односно непосредно нижег чина.
- (5) Ако је то услов за унапређење, вријеме проведено на дужности из ст. (1) и (2) овог члана рачуна се као да је ПВЛ постављен на дато формацијско мјесто.
- (6) ПВЛ, које је одређено у складу са ст. (1) и (2) овог члана, задржава статус и сва права његовог претходног формацијског мјеста, ако је за њега то повољније.
- (7) Одређивање војног лица из става (1) овог члана врши се наредбом министра одбране или начелника Заједничког штаба ОС, у складу са Законом.
- (8) Услови који су потребни за вршиоца дужности исти су као и услови који се траже за постављење.

3. Притужбе које се односе на спровођење дисциплинских поступака у Оружаним снагама БиХ

Током 2020. године војни повјереник запримио је више притужби које су се односиле на спровођење дисциплинских поступака против професионалних војних лица.

У наставку дајемо преглед огледног предмета за ову област.

Војном повјеренику је Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине прослиједила на надлежно поступање предмет професионалног војног лица С.Г. због наводних неправилности при вођењу дисциплинског поступка. Предмет је у Канцеларији војног повјереника протоколисан 12. 10. 2020. године под бројем: УП1/05/3-37-3-89/20.

На основу члана 4. тачка а) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09), те члана 5. Правилника о сарадњи парламентарног војног повјереника БиХ са Министарством одбране БиХ, Генералним инспекторатом при Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, број: 01,02-34-6-1428/09 од 05. 01. 2010. (у даљем тексту: Правилник), војни повјереник је од Команде 6. пјешадијске бригаде тражио да доставе комплетан спис из дисциплинског поступка спроведеног против С.Г.

Команда 6. пјешадијске бригаде ОСБиХ је 10. 11. 2020. године доставила комплетан спис из наведеног дисциплинског поступка. Међу достављеним документима налази се и акт број: 16-14-15-01-34-5-797-14/20 у којем се наводи да је наведеном лицу изречена дисциплинска мјера на коју није уложио жалбу, те је, будући да није искористио правни лијек, та мјера постала правоснажна 24. 06. 2020. године.

Војни повјереник је, без упуштања у меритум ствари, утврдио да је дисциплински поступак спроведен у складу са одредбама Правилника о војној дисциплини и дисциплинском поступку.

4. Појединачни специфични случајеви

Током 2020. године војни повјереник је запримио и више притужби које се односе на појединачне специфичне случајеве из сљедећих области: накнада за превоз на посао и са посла, накнада за трошкове смјештаја, мобинг, једнократне новчане накнаде и награде и премјештај на друго мјесто рада због болести члана породице.

У наставку дајемо преглед огледних предмета за ову област.

Парламентарни војни повјереник БиХ запримио је молбу лица Н.М. У наведеној молби наведено лице је навело да се налази на формацијском мјесту у 5. пјешадијској бригади у мјесту службе: Касарна „Јосип Каримовић – Грабо“ Жепче. Живи са супругом и болесном мајком на Палама. Мајка му болује од мултипле склерозе, аутоимуне неуролошке неизљечиве болести због које јој је увијек потребна нега трећег лица. Поред тога је навео да он и супруга очекују дијете, те би му због наведених околности много значила могућност да ради у близини свог породичног дома на Палама. Именовани је војном повјеренику доставио обимну медицинску документацију којом поткрепљује своје наводе.

Војни повјереник је, користећи се институтом посредовања, актом број: УП1/05/3-37-3-27/20 од 05. 03. 2020. године тражио од Заједничког штаба ОСБиХ да размотри могућност прекоманде војника Н.М. у неку од касарни у близини Пала или Сарајева. Заједнички штаб ОСБиХ је војног повјереника обавијестио да је, због наведених околности у породичном животу, молби лица Н.М. удовољено, те је он премјештен на формацијско мјесто у касарну „Милош Обилић“ на Палама.

Војни повјереник је 17. 07. 2020. године запримио молбу за правну помоћ од лица М.Х. Војном повјеренику обратио се војник М.Х. који је у својој молби навео да је због породичне ситуације у којој се налази, прецизније болесне мајке која болује од плућне емболије, два пута упућивао захтјев за премјештај са локације у касарни „Адил Бешић“ у Бихаћу на неку од локација у околини Сарајева, што му је одобрио и командант батаљона. Међутим, до самог премјештаја у то вријеме још није дошло.

Војни повјереник је, користећи се институтом посредовања, разговарао са начелником Заједничког штаба ОСБиХ генерал-пуковником Сенадом Машовићем, који је навео да ће именованом омогућити премјештај у Сарајево чим се за то укаже прилика. Војни повјереник је наведеном лицу наложио да упути поновни захтјев, након чега је наведено лице упутило још један захтјев за премјештај, праћен потребном медицинском документацијом, којем је Заједнички штаб ОСБиХ удовољено након поновне интервенције војног повјереника.

Одјељак Б. Пружање правне помоћи

Војни повјереник је у 2020. години предузимао активности у смјеру истраге одређених питања о којима је добијао сазнања (позиви, молбе или захтјеви професионалних војних лица) и учествовао или интервенисао прије доношења одлуке, наредбе или неке друге обавезујуће правне норме која би могла бити узрок евентуалних повреда људских права припадника Оружаних снага БиХ. Током 2020. године у Канцеларији војног повјереника забиљежено је 29 случајева у којима је војни повјереник пружао правну помоћ професионалним војним лицима, спроводио истраге те пружао правну и стручну подршку.

У извјештајном периоду највећи број случајева правне помоћи, непосредне и посредне, евидентиран је у сљедећим областима:

- остваривање права из радних односа
- правна помоћ приликом пријема у оружане снаге или напредовања у служби;
- премјештај/прекоманда професионалног војног лица;
- притужбе које се односе на неправилности везане за напредовање у служби и Правилник о професионалном развоју и управљању каријером у МО и ОСБиХ;
- захтјеви за достављање службене документације;
- тумачење правних прописа.

Дјеловање у складу са принципима законитости, правичности, транспарентности, ефикасности, као и брзо реаговање на ситуације могућег кршења људских права припадника Оружаних снага БиХ, допринијело је да институција ужива велико повјерење

код самих подносилаца притужби. Бројни захтјеви за пружање правне помоћи, те писма захвалности које војном повјеренику упућују припадници Оружаних снага БиХ још једна су потврда оправданости постојања институције парламентарног војног повјереника БиХ. У истом тренутку то даје додатну енергију да се настави даље са добрим резултатима рада.

Одјељак Ц. Најављене и ненајављене посјете јединицама и командама Оружаних снага БиХ

У складу са чланом 4. тачка ф) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ („Службени гласник БиХ“, број 51/09), војни повјереник има овлашћење да у било којем тренутку најављено или ненајављено посјети јединице и команде Оружаних снага БиХ и организационе јединице Министарства одбране БиХ. Војни повјереник настоји да у дискусији и разговору са професионалним војним лицима као и обиласком локација и простора у којима бораве или их користе за потребе службе процијени стање људских права и слобода и на основу тога утврди правце свог дјеловања.

Током 2020. године војни повјереник реализовао је 12 најављених и ненајављених посјета касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ, а преглед неких од посјета, као и тешкоће с којима се суочавају ПВЛ, наводимо у наставку.

1. Најављена посјета Центру за основну обуку Оружаних снага БиХ у Пазарићу

Војни повјереник је заједно са генералним инспектором Министарства одбране БиХ бригадним генералом Мирсадом Ахмићем боравио 03. 09. 2020. године у најављеној посјети Центру за основну обуку Оружаних снага БиХ у Пазарићу.

Војни повјереник и бригадни генерал Ахмић овом приликом су се сусрели са командантом, пуковником Алемом Капланом и сарадницима. Циљ предметне посјете, поред информисања припадника ове јединице о функцијама институције парламентарног војног повјереника и система инспектора у МО и ОСБиХ, био је и сагледавање стања у јединици, мјера које се спроводе с циљем заштите здравља припадника јединице у околностима пандемије COVID-19. Такође, циљ посјете био је упознавање са редовним активностима и предузетим мјерама Центра за основну обуку за прихват и организовање обуке 23. класе кандидата за пријем у ОСБиХ, као и са активностима у погледу услова живота и рада на локацији, посебно мјера за заштиту живота здравља професионалних војних лица. Командант Центра пуковник Алем Каплан са сарадницима током састанка презентовао је информације о припремама за пријем 23. класе кандидата за основну обуку, планираним начинима организације обуке у условима пандемије вируса корона (COVID – 19), смјештајним капацитетима, изради скрипти и потребних упутстава за основну војничку, подофицерску и официрску обуку.

У току посјете војни повјереник и генерал Ахмић утврдили су и постојање низа тешкоћа с којима се припадници јединице суочавају, попут застарјелог система гријања у објектима за смјештај људства, недостатка бесконтактних топлотјера, недостатка средстава за шишање кандидата, недостатка средстава за сушење одјеће и косе након купања, недостатка одговарајућих количина средстава за заштиту и заштитних маски и рукавица, те отежаног

извршења хитних набавки, што резултира тиме да често старјешине из личних средстава обезбеђују новац за одржавање локације и материјално-техничких средстава. Многе од тешкоће са којима се сусреће командант, његови сарадници и друга ПВЛ на овој локацији системске су природе. Одговорност и професионалан однос према пословима и задацима, као и међусобна сарадња команданта и његових претпостављених на највишем су нивоу. Посебно треба истаћи да је видљив значајан помак у раду, иницијативама, способности и спремности руководног кадра да повјерене задатке извршава у складу с највећим стандардима, те је неопходно значајнији ангажман Министарства одбране БиХ у правцу подршке Центру у реализацији пројеката и планова, а све с циљем креирања услова за квалитетно извођење обука и осталих активности у Центру за основну обуку.

2. Најављена посјета Команди 4. пјешадијске бригаде Оружаних снага БиХ у Чапљини

Војни повјереник је заједно са генералним инспектором Министарства одбране БиХ бригадним генералом Мирсадом Ахмићем боравио 30. 11. 2020. године у најављеној посјети 4. пјешадијској бригади ОСБиХ у Чапљини.

Војног повјереника и бригадног генерала Ахмића примио је бригадир Здравко Резо, командант 4. пјешадијске бригаде ОСБиХ са сарадницима. Циљ предметне посјете, поред информисања припаднике ове јединице о функцијама институције парламентарног војног повјереника и система инспектора у МО и ОСБиХ, био је и сагледавање стања у јединици, мјера које се спроводе с циљем заштите здравља припадника јединице у околностима пандемије COVID-19, као и активности у оквиру припрема јединице за упућивање пјешадијске јединице у ОПМ у РСМ.

У тренутку предметне посјете на локацији касарне „Божан Шимовић“ у Чапљини у карантину се налазило 37 војних лица из састава јединице 4. пјешадијске бригаде за ОПМ и 8 припадника јединице ВП. Међу професионалним војним лицима који су изабрани за учешће у операцији подршке миру у Авганистану код њих осам је тестирањем утврђено присуство COVID-19, те су били у изолацији, док се још шест припадника налазило у самоизолацији због контакта са зараженим. Све ово представља посебан изазов и тешкоће у оквиру јединице у току припрема за учешће у операцији подршке миру.

Командант бригаде предузео је све мјере да се организује живот и рад у јединицама које су у карантину поштујући све наложене мјере заштите од COVID-19. Посебно треба нагласити да су командант бригаде и његови сарадници предузели све мјере с циљем реализације припрема за упућивање јединице из састава 4. пјешадијске бригаде. Предметно укључује и чињеницу да је одабир и селекција кандидата спроведена у складу са процедурама којима се регулише ова област и представља примјер добре праксе, што су потврдили и извјештаји и поступцима које је водио и Генерални инспекторат МОБиХ по захтјевима за дјеловање инспектора, а војни повјереник је нагласио да није имао притужби везаних за одабир кандидата за одлазак у мисију, што је за сваку похвалу.

Тешкоће с којима се суочавају припадници јединице а које су учили парламентарни војни повјереник и генерални инспектор током предметне посјете огледају се у сљедећем:

- Стање персонала: Бригада укупно има 1232 припадника, од тога 147 официра, 363 подофицира, 718 војника и 4 цивилна лица. Жена професионалних војних лица је укупно 90, при чему је највећи број у категорији војника. Попуњеност бригаде износи око 80%, при чему је посебно наглашено да 141 војник недостаје у 1. пјешадијском батаљону, 37 војника у 2. пјешадијском батаљону, 24 војника у 3. пјешадијском батаљону, 9 војника у артиљеријском батаљону, 7 војника у извиђачкој чети и 2 војника у воду везе. Наведено отежава извршавање редовних послова и задатака, посебно ако се узме у обзир могућност да одређени број људства користи одређена права из радног односа (боловање, годишњи одмор), што проузрокује преоптерећеност распложивог људства. Очекује се боља попуна у наредном периоду из састава кандидата за пријем у категорији војника који се тренутно налазе у ЦОО.
- Недостатак енергената за гријања у објектима у којима борави команда бригаде и јединице за ОПМ, што је надомјештено загријавањем просторија електричним гријалицама
- Недовољна попуна ЈТУ
- Преоптерећеност људства обезбјеђењем 16 локација (5 локација стражарска служба и 11 локација чуварска служба).

По окончаној посјети војни повјереник констатовао је да је ангажман бригаде у правцу заштите основних људских права и основних слобода професионалних војних лица, посебно са акцентом на услове њиховог живота и рада на локацијама у околностима пандемије заразне болести проузроковане вирусом корона на изузетном нивоу. Активности свих припадника 4. пјешадијске бригаде на извршавању додијељених задатака, упркос свим тешкоћама, те сарадња са цивилним структурама је за сваку похвалу.

ПОГЛАВЉЕ III.

12. МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА ОМБУДСМЕНА ЗА ОРУЖАНЕ СНАГЕ

Војни повјереник је са сарадницима учествовао на 12. међународној конференцији омбудсмена за оружане снаге, коју је путем онлајн платформе организовао Женевски центар за управљање безбједносним сектором - DCAF.

Конференцију, која је одржана од 26. до 30. октобра, отворио је директор DCAF-а амбасадор Томас Гербер, који се у свом излагању присјетио успјешно одржане прошлогодишње конференције у Сарајеву. Изразио је жаљење што се учесници конференције нису могли окупити у Бечу, како је то било планирано, те додао да је пандемија вируса корона одгодила бројне сличне догађаје, али и наметнула нове теме на 12. међународној конференцији омбудсмена за оружане снаге.

Тема овогодишње конференције била је “Утицај пандемије COVID-19 на институције омбудсмена за оружане снаге”. Посебан нагласак стављен је на стање у оружаним снагама и на активности омбудсмена за оружане снаге у бројним сегментима, посебно у оним који се односе на заштиту људских права.

Учесници Конференцији закључили су да су у вријеме пандемије оружане снаге широм свијета суочене са новим изазовима који имају велики утицај на тренинг, војне вјежбе и ангажовање оружаних снага, што се, како је речено, посебно односи на актуелне мировне мисије. Наглашена је потреба јачања улоге омбудсмена за оружане снаге, чије дјеловање у вријеме пандемије може, како је оцијењено, допринијети мањем излагању припадника оружаних снага, као и бољој заштити њихових људских права. Размијењена су искуства о раду институција омбудсмена у околностима које намеће пандемија, а сагледани су бројни специфични аспекти демократског надзора над оружаним снагама.

Представници институција омбудсмена за оружане снаге јединствени су у одређивању да блиско сарађују с циљем пружања посебне заштите припадницима оружаних снага у вријеме пандемије. Током Конференције заузет је јединствен став и о потреби ангажмана припадника оружаних снага у помоћи цивилном становништву и здравственим радницима за вријеме трајања пандемије, што је истакнуто и у заједничкој изјави учесника Конференције.

Учесници Конференције су одали посебно признање Босни и Херцеговини и Канцеларији парламентарног војног повјереника БиХ на изузетној организацији прошлогодишње, 11. међународне конференције омбудсмена за оружане снаге.

ПОГЛАВЉЕ IV.

ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ВОЈНИ ПОВЈЕРЕНИК РЕАЛИЗОВАО У 2020. ГОДИНИ

С циљем потпуног информисања о активностима Канцеларије током 2020. године, наводимо податке о састанцима војног повјереника, посјетама касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ, те остале активности које су предузимане с циљем обављања парламентарне контроле рада, с једне стране, а уједно извршавања законских овлашћења, с друге стране.

Дакле, осим рада по притужбама, што је примарни задатак војног повјереника, током 2020. године реализован је низ других активности, а чији преглед дајемо хронолошки у наставку.

Фебруар 2020.

- 11. 02. 2020. Састанак са програмским менаџером Женевског центра за управљање безбједносним сектором Теодором Фујор,
- 13. 02. 2020. Присуствовање полагању свечане заклетве 6. класе официра Оружаних снага БиХ,
- 13. 02. 2020. Састанак са замјеником начелника Штаба Врховне команде савезничких снага за Европу генералом Оливијеом Ритиманом.

Март 2020.

- 04. 03. 2020. састанак са командантом Штаба НАТО-а у Сарајеву генералом Вилијамом Ц. Едвардсом,
- 11. 03. 2020. присуствовање 14. годишњој конференцији Генералног инспектората МОБиХ,
- 12. и 13. 03. 2020. присуствовање Прегледној конференцији Заједничке комисије за одбрану и безбједност ПСБиХ.

Април 2020.

- 02. 04. 2020. радна посјета Генералном инспекторату МОБиХ,
- 09. 04. 2020. радна посјета Бригади тактичке подршке ОСБиХ,
- 15. 04. 2020. радна посјета Заједничком штабу ОСБиХ.

Мај 2020.

- 05. 05. 2020. радна посјета Министарству одбране БиХ,
- 27. 05. 2020. присуствовање отварању војне амбуланте у касарни „Козара“, Бања Лука.

Јуни 2020.

- 09. 06. 2020. присуствовање Анализи родне равноправности у ОСБиХ у организацији Министарства одбране БиХ и Генералног инспектората МОБиХ,
- 25. 06. 2020. присуствовање свечаности поводом обиљежавања Дана државности Републике Словеније,
- 28. 06. 2020. присуствовање обиљежавању Дана 3. пјешадијског пука ОСБиХ.

Јули 2020.

- 08. 07. 2020. присуствовање отварању војне амбуланте у касарни „Рајловац“, Сарајево.

Август 2020.

- 26. 08. 2020. посјета Инжењеријском батаљону, Бригада тактичке подршке ОСБиХ у Дервенти,
- 26. 08. 2020. посјета Деминерском батаљону, Бригада тактичке подршке ОСБиХ у Дервенти.

Септембар 2020.

- 03. 09. 2020. посјета Центру за основну обуку ОСБиХ у Пазарићу,
- 24. 09. 2020. посјета Главној логистичкој бази ОСБиХ у касарни „Бутиле“ у Сарајеву.

Октобар 2020.

- 13. 10. 2020. учествовање на округлом столу „Безбједност Балкана“ у Источном Сарајеву,

- 26 - 30. 10. 2020. учествовање на 12. међународној конференцији омбудсмена за људска права у оружаним снагама.

Новембар 2020.

- 30. 11. 2020. посјета 4. пјешадијској бригади ОСБиХ у Чапљини.

ПАРЛАМЕНТАРНИ
ВОЈНИ ПОВЈЕРЕНИК
Бошко Шилеговић